

MINISTER KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Bogdan Zdrojewski

DP/ *MS*10/DU

IZBA GOSPODARCZA
HOTELARSTWA POLSKIEGO
ul. Tarczyńska 8 lok. 17
02-025 WARSZAWA
Reg. 015604120, NIP 526-274-70-10

Izba Gospodarcza

Wpłynęło dn. *9.06.2010*

Odnotowano L.dz. *232/06/10*

Warszawa, dnia *31* maja 2010 r.

Pan

Aleksander Pietyra

Prezes Izby Gospodarczej

Hotelarstwa Polskiego

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na pisma z dnia 1 marca br., znak 890/03/2010, oraz z dnia 14 maja br., znak 898/05/2010, dotyczące prac legislacyjnych nad rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz niektórych innych ustaw, uprzejmie informuję, iż w dniu 20 maja br. w Sejmie odbyło się trzecie czytanie tego projektu. Uchwalona przez Sejm ustawa, zgodnie z art. 121 ust. 1 Konstytucji RP i art. 52 ust. 1 Regulaminu Sejmu, została skierowana do rozpatrzenia przez Senat.

Wspomniany projekt nowelizacji ustawy o prawie autorskim stanowi konsekwencję wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 stycznia 2006 r., sygn. akt SK 40/04, w którym za niezgodną z Konstytucją została uznana dotychczasowa regulacja w zakresie zatwierdzania tabel wynagrodzeń organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. Głównym zarzutem sędziów Trybunału był brak możliwości uczestniczenia w postępowaniu o zatwierdzanie tabel, w roli strony, użytkowników praw autorskich lub pokrewnych.

Nowa ustawa nie ogranicza się do wykonania tego wyroku, ale przewiduje wprowadzenie nowej, kompleksowej regulacji wszystkich postępowań przed Komisją Prawa Autorskiego, tzn. poza zatwierdzaniem tabel wynagrodzeń, także postępowań spornych dotyczących stosowania tabel i zawierania umów o reemisję oraz wskazywania właściwej organizacji zbiorowego zarządzania w przypadkach gdy twórca lub artysta wykonawca nie należy do żadnej organizacji albo nie ujawnił swojego autorstwa. Ustawa przewiduje także wzmocnienie nadzoru nad organizacjami zbiorowego zarządzania oraz szereg ułatwień i korzyści dla użytkowników praw autorskich i praw pokrewnych. Jej podstawowym założeniem, poza wykonaniem wyroku Trybunału, jest zapewnienie ochrony interesów twórców i uprawnionych z tytułu praw pokrewnych przy równoczesnym stworzeniu przejrzystych warunków korzystania z utworów i przedmiotów praw pokrewnych.

Podczas prac legislacyjnych w Sejmie do ustawy wprowadzono szereg zmian wypracowanych na forum powołanej do jej rozpatrzenia Podkomisji nadzwyczajnej, dlatego dopiero na obecnym etapie prac można w sposób bardziej precyzyjny określić kształt

przyszłej regulacji (oczywiście z zastrzeżeniem możliwości wprowadzenia dalszych zmian przez Senat).

W tym kontekście, odnosząc się do postulatów zgłaszanych przez środowisko hotelarsko gastronomiczne, przywołanych w Pana piśmie z dnia 3 marca br., pragnę poinformować, co następuje.

Ad. a) Ustawa przewiduje ograniczenie liczby organizacji zbiorowego zarządzania upoważnionych do pobierania opłat z tytułu publicznego odtwarzania utworów i przedmiotów praw pokrewnych. Zgodnie z proponowanym art. 107¹ ustawy o prawie autorskim, organizacje zarządzające prawami autorskimi będą uprawnione do wyznaczenia spośród siebie jednej i upoważnienia jej do udzielania licencji oraz poboru wynagrodzeń z tytułu korzystania z utworów. Natomiast organizacje zarządzające prawami pokrewnymi (artystyczne wykonania, fonogramy, wideogramy) zostaną zobowiązane do wyznaczenia jednej organizacji uprawnionej do poboru wynagrodzeń. Wszystkie te organizacje będą mogły wyznaczyć wspólnego przedstawiciela w zakresie wszystkich wskazanych wyżej uprawnień.

Ad. b) Ustawa zagwarantuje organizacjom zrzeszającym podmioty korzystające z utworów i przedmiotów praw pokrewnych możliwość zgłaszania kandydatów na arbitrów Komisji Prawa Autorskiego (proponowany art. 110² ust. 3 pkt 3 ustawy o prawie autorskim). Z uprawnienia tego będą więc mogli skorzystać przedstawiciele środowiska hotelarsko-gastronomicznego. Ostateczną decyzję o powołaniu zgłoszonego kandydata w skład Komisji będzie podejmować minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, przy zapewnieniu parytetu w składzie Komisji pomiędzy osobami zgłoszonymi przez przedstawicieli właścicieli praw, a kandydatami wskazanymi przez użytkowników (art. 110² ust. 6).

Należy jednak pamiętać, że proponowana regulacja art. 110² ustawy o prawie autorskim zakłada niezależność arbitra w sprawowaniu swojej funkcji. Powiązanie arbitrów z poszczególnymi środowiskami ma miejsce jedynie na etapie wyznaczania ich kandydatur. Powołany przez ministra arbiter Komisji będzie pełnił funkcję członka kolegiального, quasi-sądowego organu władzy publicznej, nie będzie więc można określić go jako „reprezentanta” konkretnego środowiska w składzie Komisji, nawet pomimo tego, że parytet pomiędzy kandydatami zgłoszonymi przez właścicieli praw i użytkowników będzie musiał także zostać zachowany przy wyznaczaniu zespołów orzekających w sprawach o zatwierdzanie tabel wynagrodzeń (art. 110¹⁰ ust. 2).

Ten reprezentatywny skład Komisji – jak zresztą podkreślił Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu do wspomnianego na wstępie wyroku – nie ma służyć równoważeniu przeciwstawnych interesów stron, lecz dostarczeniu wiedzy, w oparciu o którą organ ten jest w stanie lepiej rozstrzygać. Zasada reprezentatywności składu Komisji ma mieć przede wszystkim znaczenie dla akceptacji jej rozstrzygnięć przez przyszłych uczestników obrotu, natomiast – jak podkreślił Trybunał – Komisja jest przede wszystkim organem władzy publicznej, niezależnie od tego, jak ustalany jest jej skład i sposób powoływania.

Wydaje się, że powyższe uwagi zachowają aktualność także na gruncie nowych regulacji prawnych, ze względu na podobny do dotychczasowego system powoływania Komisji Prawa Autorskiego.

Ad. c) Minimalna wysokość stawek wynagrodzeń z tytułu publicznego odtwarzania oraz reemisji utworów i przedmiotów praw pokrewnych, a więc eksploatacji najbardziej typowej dla hoteli i zakładów gastronomicznych, zostanie ustalona w drodze postępowania przed Komisją Prawa Autorskiego, a ewentualnie na dalszym etapie – także przed sądem powszechnym, prowadzonego w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym. Procedura ta zagwarantuje, że wszyscy uczestnicy postępowania (a więc, na mocy wprowadzanej nowelizacją art. 110¹¹ ust. 6 pkt 3 ustawy o prawie autorskim, także dopuszczone do udziału w tym postępowaniu organizacje zrzeszające użytkowników) będą mieli równe uprawnienia w zakresie przysługujących im środków procesowych.

Ponieważ zatwierdzone w tym trybie tabele wynagrodzeń będą określać – tak jak jest to obecnie – stawki minimalne (art. 110¹⁵ ust. 2), strony zachowają możliwość negocjowania wysokości stawek określanych w poszczególnych umowach zawieranych z organizacjami zbiorowego zarządzania, przy czym nie będą mogły określić wynagrodzenia w wysokości niższej, niż wynika to z tabeli.

Nie ma natomiast przeciwwskazań (także na gruncie aktualnego stanu prawnego), aby negocjacje z organizacją zbiorowego zarządzania w sprawie wysokości stawek wynagrodzeń z tytułu określonych sposobów eksploatacji, prowadziła zbiorowa reprezentacja użytkowników, np. reprezentowanych przez izbę gospodarczą. Oczywiście stroną umowy z organizacją musi być indywidualny użytkownik, natomiast ogólne warunki umów dla określonej grupy użytkowników – przy zachowaniu zgodności z odpowiednimi regulacjami antymonopolowymi – mogą być ustalone w ramach negocjacji zbiorowych.

Natomiast odnosząc się do kwestii obowiązku przedstawiania przez organizacje zbiorowego zarządzania wykazu podmiotów przez nie reprezentowanych, wydaje się, iż taka informacja jest istotnym elementem umowy zawieranej z użytkownikiem. Należy jednak pamiętać, że – z uwagi na specyfikę zbiorowego zarządzania – nie zawsze musi ona być przedstawiana w pełni precyzyjnie. Zgodnie bowiem z art. 105 ust. 1 ustawy o prawie autorskim, domniemywa się, że organizacja jest uprawniona do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem, natomiast na domniemanie to nie można się powołać dopiero wówczas, gdy do tego samego utworu lub artystycznego wykonania rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja. Przy tym – na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 maja 2009 r., sygn. akt II CSK 701/08 (LEX nr 519312) – do uchylenia omawianego domniemania nie wystarczy samo wskazanie, że istnieje inna organizacja działająca w tym samym zakresie. Kwestionując legitymację danej organizacji w odniesieniu do konkretnych praw musi wykazać, że inna organizacja działająca w tym samym zakresie powołuje się wobec niego na swój tytuł do tych samych praw. W przeciwnym wypadku – jak podkreślił Sąd – w sytuacji, w której minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego zezwala na działanie wielu

organizacji o pokrywającym się zakresie zarządzania, domniemanie to mogłoby utracić swoje praktyczne znaczenie. Tym samym, przy określeniu zakresu legitymacji organizacji zbiorowego zarządzania, przede wszystkim należy brać pod uwagę zakres zezwolenia udzielonego organizacji przez ministra. Dopiero w przypadku sytuacji spornych, znaczenia nabierze indywidualne upoważnienie udzielone organizacji przez twórcę lub innego właściciela prawa.

W oparciu o wspomniane domniemanie oraz przepisy art. 752 i nast. Kodeksu cywilnego, organizacje bardzo często działają na zasadzie prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia (*negotiorum gestor*), co pozwala im na udzielanie licencji obejmujących pełen katalog praw do zarządzanych przez nie kategorii utworów lub przedmiotów praw pokrewnych. Dodatkowo, na podstawie zawieranych z zagranicznymi organizacjami umów o wzajemnej reprezentacji, polskie organizacje są uprawnione do udzielania licencji i poboru wynagrodzenia za korzystanie z twórczości zagranicznej.

Poza przypadkami, w których pośrednictwo organizacji przy zawieraniu umowy jest obowiązkowe z mocy ustawy, system ten stanowi znaczne ułatwienie dla użytkowników praw autorskich i pokrewnych. Gdyby bowiem organizacja nie udzielała tak szerokiej licencji, użytkownik byłby zobowiązany do zawierania umów z każdym indywidualnym właścicielem wykorzystywanego przez niego prawa.

Z poważaniem

wz. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
SEKRETARZ STANU
Piotr Żuchowski